

Joanna M. Karolczak

Opinia prawna na temat możliwości sprawowania przez posła funkcji wiceprezesa Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE¹

Legal opinion on the possibility of exercising by the Deputy to the Sejm of the function of vice president of the European Association for Rural Development and Village Renewal ARGE (WAL-1728/16): A Deputy may perform the function of vice-president of the association established abroad, unless it combines some kind of broadly understood employment in government or local government institution, with the aim of being a representative of the province in this association. However, a Deputy cannot perform such a function, if that association is an entrepreneur and a municipal legal person is its member or if in the course of its economic activity the association uses state or municipal property. Deputies are obliged to inform the Marshal of the Sejm about his/her additional activities, and to disclose obtained remuneration in the Register of Interests. Such remuneration may affect the amount of a Deputy's salary.

Keywords: incompatibility | Deputy | association | salary

Słowa kluczowe: łączenie stanowisk | poseł | stowarzyszenie | wynagrodzenie

Radca prawny, ekspert ds. legislacji BAS; joanna.karolczak@sejm.gov.pl.

Przedmiot opinii

Przedmiotem opinii jest ocena możliwości sprawowania funkcji wiceprezesa Europejskiego Stowarzyszenia Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE (dalej: Stowarzyszenie, ARGE). Poseł jest od 10 lat reprezentantem województwa opolskiego w tym Stowarzyszeniu i jego wiceprezesem. Sformułowano pytanie: *czy jako poseł może odnowić swoją kadencję wiceprezesa i reprezentanta województwa opolskiego w tym stowarzyszeniu oraz czy nie wpływa to na wykonywanie mandatu poselskiego?*

Opinia uwzględnia stan prawny na dzień 19 sierpnia 2016 r.

¹ Opinia sporządzona 25 sierpnia 2016 r. na zlecenie Klubu Parlamentarnego Platforma Obywatelskiego; BAS-WAL-1728/16.

Opinia została przygotowana na podstawie:

1. Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. nr 78, poz. 483, ze zm.),
2. ustawy z 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. 2015, poz. 1605, ze zm.; dalej: u.w.m.p.s.),
3. uchwały nr 26 Prezydium Sejmu z 25 września 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wypłacania uposażenia poselskiego oraz odprawy parlamentarnej (ost. zm. z 19 marca 2013 r.),
4. uchwały Sejmu RP z 17 lipca 1998 r. – Zasady Etyki Poselskiej (M.P. nr 24, poz. 338),
5. ustawy z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2016, poz. 486, ze zm.; dalej: u.s.woj.).

Uzasadnienie prawne

1. Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE powstało w 1988 r. i jest niebiurokratycznym związkiem przedstawicieli władzy administracyjnej, naukowców, ekspertów odnowy wsi i przedstawicieli władzy samorządowej i organizacji pozarządowych². Siedzibą Stowarzyszenia jest Wiedeń. Działalność ARGE obejmuje obszar całej Europy, w jego skład wchodzi ponad 20 państw, krajów związkowych i regionów. Wśród nich są m.in. Bawaria, Belgia, Słowenia, Czechy, Węgry, Szwajcaria oraz Saksonia i Styria, będące zarazem regionami partnerskim Dolnego Śląska³. Celem Stowarzyszenia jest przede wszystkim wspieranie międzynarodowej wymiany doświadczeń, szczególnie między państwami i regionami państw członkowskich Unii Europejskiej oraz państwami przechodzącymi przeobrażenia strukturalne i polityczne ze wschodu Europy, podnoszenie motywacji biorących udział w procesie odnowy wsi, lobbing w mediach w celu stworzenia pozytywnej atmosfery wokół problemów mieszkańców terenów wiejskich i w ten sposób utrzymanie i rozwój atrakcyjnych wsi.

2. Zasadę niepołączalności rozpatruje się w dwóch aspektach: formalnym, jako zakaz łączenia mandatu z innymi funkcjami lub stanowiskami państwowymi (art. 103 Konstytucji oraz przypadki określone w ustawach zwykłych) i materialnym, jako zakaz podejmowania lub wykonywania określonych rodzajów działalności zawodowej lub podobnej (art. 107 Konstytucji i art. 34 u.w.m.p.s.).⁴

W przypadku funkcji wiceprezesa ARGE rozważyć należy wystąpienie niepołączalności materialnej, o której mowa w art. 34 u.w.m.p.s. Materialna

² [Http://opolskie.pl/docs/04.pdf](http://opolskie.pl/docs/04.pdf) [dostęp 18 sierpnia 2016 r.].

³ [Http://dolnoslaskie.ksow.pl/ksow0/arge-europejskie-stowarzyszenie-rozwoju-obszarow-wiejskich-i-odnowy-wsi.html](http://dolnoslaskie.ksow.pl/ksow0/arge-europejskie-stowarzyszenie-rozwoju-obszarow-wiejskich-i-odnowy-wsi.html) [dostęp 18 sierpnia 2016 r.].

⁴ L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne*, Warszawa 2011, s. 223–224.

niepołączalność mandatu poselskiego oznacza zakaz podejmowania przez posłów określonej działalności, związanej z udziałem w obrocie gospodarczym. Jej zakres jest określony w art. 107 Konstytucji oraz w art. 34 u.w.m.p.s. i ma na celu uniknięcie konfliktu interesów między dobrem publicznym a prywatnym interesem posła⁵.

Z art. 34 u.w.m.p.s. wynika, że posłowie nie mogą prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami z wykorzystaniem mienia państwowego lub komunalnego, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem czy pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności (ust. 1), a także nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami handlowymi przedsiębiorców z udziałem państwowych lub komunalnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby (ust. 2).

Z pytania będącego przedmiotem opinii ani dostępnych informacji nie wynika, czy Stowarzyszenie wykorzystuje mienie państwowe lub komunalne i czy prowadzi działalność gospodarczą. Zasygnalizować należy, że jeśli ARGE prowadzi działalność gospodarczą i wykorzystuje przy tym mienie państwowe lub komunalne, poseł nie może pełnić funkcji wiceprezesa (art. 34 ust. 1 u.w.m.p.s.). Należy podkreślić, że zakaz ten może też znaleźć zastosowanie w sytuacji, gdyby stowarzyszenie z siedzibą poza granicami Polski, prowadząc działalność gospodarczą, wykorzystywało takie mienie, a działalnością zarządzałby poseł na Sejm. Podobny zakaz obowiązuje, jeśli w stowarzyszeniu uczestniczą państwowe lub komunalne osoby prawne, a stowarzyszenie jest jednocześnie przedsiębiorcą (art. 34 ust. 2 u.w.m.p.s.).

Zgodnie z art. 43¹ Kodeksu cywilnego (k.c.)⁶ przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna, o której mowa w art. 33¹ § 1 k.c.⁷, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową. Podstawowe znaczenie dla zdefiniowania pojęcia przedsiębiorcy ma element funkcjonalny, łączący się z prowadzeniem działalności gospodarczej lub zawodowej. Ustawa wymaga bowiem, aby przedsiębiorca „prowadził” działalność gospodarczą lub zawodową. Samo stwierdzenie „prowadzi działalność” zakłada określony ciąg działań, a nie tylko pojedyncze czynności. Przedsiębiorcą jest więc tylko ten, kto wykonuje czynności powtarzalne i to w taki sposób, że tworzą one pewną

⁵ *Przewodnik poselski*, W. Odrowąż-Sypniewski (red.), Warszawa 2015, s. 64.

⁶ Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2015, poz. 584, ze zm.), przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

⁷ Artykuł 33¹. § 1. *Do jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, stosuje się odpowiednio przepisy o osobach prawnych.*

całość, a nie stanowią oderwanego świadczenia czy też świadczeń określonych rzeczy lub usług. Tylko jeżeli takie działania mają charakter gospodarczy lub zawodowy istnieją podstawy do uznania, że podejmujący je podmiot jest przedsiębiorcą⁸. Gospodarczego celu działalności stowarzyszenia nie niweczy przy tym to, że dochód z jej prowadzenia jest przeznaczony na działalność statutową⁹.

Z posiadanych informacji można wnioskować¹⁰, że członkiem Stowarzyszenia jest województwo. Województwo jest, zgodnie z art. 47 ust. 2 u.s.woj., wojewódzką osobą prawną¹¹, spełnia więc kryterium „komunalnej osoby prawnej”, sformułowane w art. 34 ust. 2 u.w.m.p.s.

Z punktu widzenia ustawy o wykonywaniu mandatu wątpliwość budzi sformułowanie *związek przedstawicieli władzy administracyjnej, (...), przedstawicieli władzy samorządowej i organizacji pozarządowych*, a także zawarte w pytaniu sformułowanie *reprezentanta województwa opolskiego*. Z dostępnych dokumentów nie wynika, w jakim charakterze poseł występuje w tym Stowarzyszeniu (początkowo zapewne było to związane z pełnioną ówczesnie funkcją wojewody).

Wątpliwość wynika z konstytucyjnego zakazu łączenia mandatu posła z zatrudnieniem w administracji rządowej (art. 103 ust. 1 Konstytucji) oraz ustawowego zakazu wykonywania pracy w stosunku pracy w administracji samorządu terytorialnego (art. 30 ust. 1 u.w.m.p.s.). Z ostrożności należy wskazać, że gdyby poseł łączył taki stosunek, nastąpiłaby kolizja z normą wyrażoną w art. 103 Konstytucji lub/i art. 30 ust. 1 u.w.m.p.s.

Należy zwrócić uwagę, że literalna wykładnia wskazanego przepisu art. 30 u.w.m.p.s. prowadzi do wniosku, że zakaz odnosi się jedynie do sytuacji, w której poseł wykonuje pracę na rzecz administracji samorządu terytorialnego jako pracownik w rozumieniu art. 2 Kodeksu pracy (k.p.)¹², nie zaś w ramach umów cywilnoprawnych. Trzeba także zwrócić uwagę na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 kwietnia 1999 r. (sygn. akt K 3/99)¹³, w którym sąd konstytucyjny stwierdził, że przez pojęcie zatrudnienie w administracji rządowej: *należy*

⁸ Tak SA w Łodzi w wyroku z 20 lipca 2015 r., sygn. akt III AUa 1339/14, LEX nr 1785296.

⁹ Wyrok NSA z 12 stycznia 2006 r., sygn. akt II OSK 787/05, ONSAiWSA 2006, nr 3, poz. 86.

¹⁰ Na stronie stowarzyszenia, www.landentwicklung.org, niedostępny jest jego statut [dostęp 23 sierpnia 2016 r.]. Buro Analiz Sejmowych nie dysponuje innymi instrumentami umożliwiającymi dokonywanie ustaleń faktycznych w konkretnych sprawach.

¹¹ A. Szewc wyraża stanowisko, że wojewódzką osobą prawną jest. m.in. województwo jako takie (*per se*). Komentarz do art. 27(b) u.s.woj. [w:] A. Szewc, *Ustawa o samorządzie województwa. Komentarz*, Poznań 2008.

¹² Artykuł 2. *Pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę.*

¹³ OTK 1999, nr 4, poz. 73.

rozumieć pracę w charakterze organu administracji rządowej lub pracę na rzecz takiego organu związaną z podleganiem poleceniom lub zaleceniom tego organu (niezależnie od tego, czy praca taka jest wykonywana w ramach stosunku pracy czy w ramach innych stosunków prawnych). W wyroku z 11 stycznia 2000 r. (sygn. akt K 7/99)¹⁴ Trybunał Konstytucyjny stwierdził: *pozycja organów administracji samorządowej w sposób generalny uzasadnia zakaz łączenia funkcji samorządowych z mandatem parlamentarnym, choć oczywiście, ze względu na różny zakres zadań przypadający jednostkom samorządu terytorialnego różnego szczebla, ustawodawca decyduje o niezbędnym zakresie incompatibilitas w odniesieniu do poszczególnych organów. Szerszą analizę orzecznictwa oraz poglądów doktryny przeprowadziła I. Galińska-Rączy w Opinii prawnej w sprawie możliwości zawarcia przez posła umowy-zlecenia z prezydentem miasta na organizowanie samorządowej instytucji kultury (w świetle art. 30 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora)*¹⁵.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że zatrudnienie nie musi w każdych warunkach nosić znamion zatrudnienia pracowniczego. Korzystając z zasady swobody umów (art. 353¹ k.c. w związku z art. 300 k.p.), strony mogą dowolnie, według swego uznania ukształtować treść i cel stosunku prawnego, byleby nie sprzeciwiały się one właściwości (naturze) tego stosunku, bezwzględnie wiążącym przepisami prawa lub zasadami współżycia społecznego. Jednakże kwalifikacja danej umowy jako umowy o pracę lub jako umowy prawa cywilnego zależy od okoliczności konkretnego przypadku¹⁶. Dopuszczalne jest wykonywanie tych samych obowiązków zarówno w ramach zatrudnienia pracowniczego lub cywilnoprawnego, o ile nie sprzeciwiają się temu inne okoliczności. Zdecydować o podstawie zatrudnienia mogą strony umowy, a ich wola może zmienić podstawę zatrudnienia z umowy o pracę na umowę cywilnoprawną¹⁷. Tak więc w razie ustalenia, że zawarta umowa wykazuje wspólne cechy dla umowy o pracę i umowy prawa cywilnego z jednakowym ich nasileniem, rozstrzygająca o jej typie powinna być *in concreto* wola stron¹⁸ i sposób realizacji przedmiotu zobowiązania¹⁹. Zgodnie z art. 22

¹⁴ OTK ZU 2000, nr 1, poz. 2.

¹⁵ *Status posła w opiniach Biura Analiz Sejmowych (2007–2015)*, t. 2, cz. 1, I. Galińska-Rączy (red.), Warszawa 2015, s. 374 i n.

¹⁶ Wyrok SN z 18 listopada 2011 r., sygn. akt I PK 63/11, LEX nr 1229541.

¹⁷ Wyrok SN z 18 lipca 2012 r., sygn. akt I UK 90/12, LEX nr 1229541. Podobnie wypowiedział się SN w wyroku z 23 września 1998 r., sygn. akt II UKN 229/98, OSNP 1999, nr 19, poz. 627, wskazując, że art. 22 § 1 (1) k.p. nie stwarza prawnego domniemania zawarcia umowy o pracę. O rodzaju zawartej umowy rozstrzyga zgodna wola stron.

¹⁸ Wyrok SN z 27 maja 2010 r., sygn. akt II PK 354/09, LEX nr 598002.

¹⁹ Takie stanowisko prezentuje także Biuro Obsługi Posłów [w:] *Poradnik Posła Pracodawcy. Obowiązki i uprawnienia posłów pracodawców wobec osób wykonujących*

§ 1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Zatrudnienie w tych warunkach jest zatrudnieniem na podstawie stosunku pracy, bez względu na nazwę zawartej przez strony umowy (art. 22 § 1 i 1¹ k.p.). O rodzaju zawartej umowy decyduje nie tylko i nie tyle jej nazwa, ile cel i zgodny zamiar stron²⁰. Jednak, jeżeli w treści stosunku prawnego nie przeważają cechy charakterystyczne dla stosunku pracy (wykonywanie za wynagrodzeniem pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę), to nie można przyjąć, aby taki stosunek prawny łączył strony. W razie ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występowały elementy obce stosunkowi pracy (np. brak podporządkowania), nie jest możliwa ocena, że zawarta została umowa o pracę²¹.

Nie znając stanu faktycznego, z ostrożności należy zasygnalizować, że gdyby posła łączył jakiś rodzaj szeroko rozumianego zatrudnienia w administracji rządowej lub samorządowej (czy to w stosunku pracy, czy też na podstawie umów cywilnoprawnych), mogłoby dojść do naruszenia zakazów wyrażonych w Konstytucji i ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

3. Analizując status wiceprezesa stowarzyszenia, należy podkreślić, że zastosowanie znajdzie art. 33 u.w.m.p.s. Zgodnie z treścią art. 33 ust. 1 poseł jest obowiązany powiadomić Marszałka Sejmu o zamiarze podjęcia dodatkowych zajęć, z wyjątkiem działalności podlegającej prawu autorskiemu. Udział we władzach Stowarzyszenia może być postrzegany jako „zajęcie dodatkowe”, którego zamiar wykonywania powinien zostać zgłoszony Marszałkowi Sejmu²², a ewentualne uzyskane korzyści wykazane w Rejestrze Korzyści, zgodnie

pracę w biurach poselskich: Poseł może zawierać z osobami fizycznymi umowy cywilnoprawne (umowy-zlecenia, umowy o dzieło) i powierzać tym osobom zadania, np. związane z obsługą posła w terenie. Zawarcie takiej umowy nie może jednak budzić wątpliwości co do kwalifikacji prawnej zatrudnienia, a postanowienia umowy nie mogą wskazywać na stosunek pracy. Ponieważ o kwalifikacji prawnej zatrudnienia decyduje nie nazwa zawartej umowy, lecz jej treść, to zawarcie z osobami fizycznymi umowy-zlecenia (umowy o dzieło) w warunkach sugerujących nawiązanie stosunku pracy, zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, z mocy prawa jest zatrudnieniem na podstawie umowy o pracę. Osoba, z którą zawarto umowę cywilnoprawną, będącą faktycznie umową o pracę, będzie mogła dochodzić przed sądem pracy roszczeń przysługujących pracownikom, http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/BOP_info.xsp.

²⁰ Wyrok SN z 26 marca 2008 r., sygn. akt I UK 282/07, LEX nr 411051.

²¹ Wyrok SA w Gdańsku z 23 września 2015 r., sygn. akt III AUa 562/15, LEX 1842271.

²² Tak W. Odrowąż-Sypniewski, *Opinia prawna na temat obowiązków poselskich związanych z członkostwem posła w organizacjach międzynarodowych*, „Zeszyty Prawnicze BAS” 2014, nr 2.

z treścią art. 35a u.w.m.p.s.²³. Mogą mieć one też wpływ na otrzymywane uposażenie poselskie.

Zgodnie z treścią art. 25 u.w.m.p.s. posłom i senatorom w okresie sprawowania mandatu, licząc od pierwszego posiedzenia Sejmu lub Senatu, przysługuje uposażenie poselskie lub senatorskie, wypłacane miesięcznie, także za niepełne miesiące sprawowania mandatu. W myśl treści ust. 3 tego artykułu posłowi lub senatorowi, który nie korzysta z urlopu bezpłatnego, o którym mowa w art. 29 ust. 1 u.w.m.p.s.²⁴, albo prowadzi działalność gospodarczą sa-

²³ Artykuł 35a. 1. Tworzy się Rejestr Korzyści, zwany dalej „Rejestrem”.

2. W Rejestrze ujawniane są korzyści uzyskiwane przez posłów, senatorów lub ich małżonków.

3. Do Rejestru należy zgłaszać informacje o:

1) wszystkich stanowiskach i zajęciach wykonywanych zarówno w administracji publicznej, jak i w instytucjach prywatnych, z tytułu których pobiera się wynagrodzenie, oraz pracy zawodowej wykonywanej na własny rachunek;

2) faktach materialnego wspierania działalności publicznej prowadzonej przez zgłaszającego;

3) darowiznie otrzymanej od podmiotów krajowych lub zagranicznych, jeżeli jej wartość przekracza 50% najniższego wynagrodzenia pracowników za pracę, obowiązującego w grudniu roku poprzedzającego, określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie Kodeksu pracy;

4) wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją publiczną, jeżeli ich koszt nie został pokryty przez zgłaszającego lub jego małżonka albo instytucje ich zatrudniające bądź partie polityczne, zrzeszenia lub fundacje, których są członkami;

5) innych uzyskanych korzyściach, o wartościach większych niż wskazane w pkt 3, niezwiązanych z zajmowaniem stanowisk lub wykonywaniem zajęć albo pracy zawodowej, o których mowa w pkt 1.

4. Do Rejestru należy także zgłaszać informacje o udziale w organach fundacji, spółek prawa handlowego lub spółdzielni, nawet wówczas, gdy z tego tytułu nie pobiera się żadnych świadczeń pieniężnych.

5. Przy podawaniu informacji poseł i senator są obowiązani zachować największą staranność i kierować się swoją najlepszą wiedzą.

6. Wszystkie zmiany danych objętych Rejestrem należy zgłosić nie później niż w ciągu 30 dni od dnia ich zaistnienia.

7. Rejestr jest jawny. Rejestr dla posłów prowadzi Marszałek Sejmu, a dla senatorów Marszałek Senatu.

8. Prowadzący Rejestr raz w roku, w odrębnej publikacji, podaje do publicznej wiadomości zawarte w nim dane.

9. Ujawnienie informacji w Rejestrze nie zwalnia od odpowiedzialności przewidzianej w ustawie za niedopełnienie określonych w niej obowiązków.

²⁴ Artykuł 29. 1. Poseł lub senator pozostający w stosunku pracy z pracodawcami innymi, niż wymienieni w art. 30 ust. 1, otrzymuje urlop bezpłatny, na swój wniosek, na okres sprawowania mandatu oraz trzech miesięcy po jego wygaśnięciu – bez względu

modzielnie lub wspólnie z innymi osobami, albo nie zawiesił prawa do emerytury lub renty, uposażenie, nie przysługuje, z zastrzeżeniem ust. 3a u.w.m.p.s.²⁵.

W uzasadnionych przypadkach Prezydium Sejmu może – na wniosek posła – podjąć decyzję o przyznaniu uposażenia (w części lub w całości).

Na podstawie uchwały nr 26 Prezydium Sejmu z 25 września 2001 r. (dalej: uchwała) w sprawie szczegółowych zasad i trybu wypłacania uposażenia poselskiego oraz odprawy parlamentarnej, posłowie ubiegający się o uposażenie poselskie składają:

- wniosek w sprawie wypłaty uposażenia (wg wzoru ustalonego w załączniku nr 1 do uchwały), jeżeli spełniają warunki określone w art. 25 ust. 3 u.w.m.p.s. (tzn. korzystają z urlopu bezpłatnego, nie prowadzą działalności gospodarczej, zawiesili prawo do emerytury lub renty) oraz nie prowadzą „żadnej aktywności pozaparlamentarnej” albo
- wniosek o przyznanie uposażenia poselskiego (wg załącznika nr 2 do uchwały), jeżeli nie spełniają wyżej wskazanych warunków.

We wniosku będącym załącznikiem nr 1 do uchwały poseł jest zobowiązany oświadczyć, że nie prowadzi żadnej aktywności pozaparlamentarnej i nie uzyskuje jakichkolwiek dochodów z tego tytułu – tylko wówczas bowiem można ubiegać się o przyznanie uposażenia poselskiego i mieć status tzw. posła zawodowego (działalność podlegająca prawu autorskiemu i prawom pokrewnym została wyłączona z kategorii „aktywności pozaparlamentarnej” i nie ma wpły-

na rodzaj i okres trwania stosunku pracy. Stosunek pracy zawarty na czas określony, który ustalby przed terminem zakończenia urlopu bezpłatnego, przedłuża się do trzech miesięcy po zakończeniu tego urlopu.

²⁵ Artykuł 25 ust. 3a. Posłowi lub senatorowi uprawnionemu do emerytury na podstawie:

1) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.), który osiągnął wiek emerytalny, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b oraz w art. 27 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

2) ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r. Nr 8, poz. 66, z późn. zm.) albo ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2004 r. Nr 8, poz. 67, z późn. zm.), którego emerytura stanowi 75% podstawy jej wymiaru bez uwzględnienia podwyższenia z tytułu inwalidztwa pozostającego w związku ze służbą

– uposażenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje również w razie pobierania emerytury.

wu na prawo do uposażenia ani na jego wysokość). Jednak zgodnie z treścią § 1 ust. 3 uchwały posłowi pozostającemu w zatrudnieniu (także pobierającemu emeryturę lub rentę albo prowadzącemu działalność gospodarczą) w uzasadnionych przypadkach uposażenie poselskie może być wypłacone (w całości lub w części) zgodnie z decyzją Prezydium Sejmu podjętą na umotywowany wniosek posła. Wypełniając załącznik nr 2 do uchwały, należy wówczas wskazać pracodawców, u których pozostaje się w stosunku pracy, oraz wysokość uzyskiwanego przychodu. Prezydium Sejmu podejmie wówczas decyzję o ewentualnej wypłacie uposażenia poselskiego, które może być wypłacone w części lub w całości, w zależności od wysokości uzyskiwanych dochodów.

Należy zwrócić uwagę, że w załącznikach do omawianej uchwały mówi się o „aktywności pozaparlamentarnej”, a więc wprowadza się nową kategorię – inną od ustawowych przesłanek uniemożliwiających pobieranie pełnego uposażenia wymienionych w art. 25 ust. 3 u.w.m.p.s. W ten sposób wprowadzono dodatkowe, surowsze kryterium, jakim jest „dochodowość”, z niezdefiniowanej w żaden sposób w uchwale „aktywności pozaparlamentarnej”²⁶.

Ponieważ jako zasadę przyjmuje się przysługiwanie uposażenia poselskiego tym posłom, którzy nie mają innych dochodów (nie prowadzą „żadnej aktywności pozaparlamentarnej”), czyli tzw. posłom zawodowym, to jeśli w związku z zarządzaniem działalnością Stowarzyszenia (funkcją wiceprezesa) poseł będzie uzyskiwał dochody, będą one miały wpływ na uposażenie poselskie.

Jedynie diety tych członków zarządu z tytułu uczestnictwa w posiedzeniach, którzy nie są przez Stowarzyszenie zatrudnieni na stanowiskach członków zarządu, i które nie są w związku z tym kwalifikowane jako wynagrodzenie za pracę, a są jedynie ekwiwalentem lub rekompensatą za stracony czas i poniesione wydatki, pewnym wyrównaniem poniesionych nakładów na pełnienie funkcji społecznych – nie mają wpływu na uposażenie.

4. Należy jeszcze wskazać, że – zgodnie z art. 33 ust. 2 u.w.m.p.s. – posłowie nie mogą podejmować zajęć mogących podważyć zaufanie wyborców do wykonywania mandatu, a także nie mogą powoływać się na swój mandat ani posługiwać tytułem posła w związku z podjętymi dodatkowymi zajęciami. Naruszenie przez posła powyższych zakazów powoduje odpowiedzialność regulaminową.

Trzeba także przypomnieć o zasadach etyki, obowiązujących posłów. Uchwała Sejmu RP z 17 lipca 1998 r. – Zasady Etyki Poselskiej stanowi, że poseł na Sejm, na mocy ślubowania składanego zgodnie z art. 104 Konstytu-

²⁶ Szerzej na ten temat w sposób krytyczny I. Galińska-Rączy, *Ocena zgodności z Konstytucją RP niektórych przepisów ustawy z 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora oraz zgodności z tą ustawą niektórych postanowień uchwały Prezydium Sejmu nr 26 z 25 września 2001 r.* [w:] *Status posła, cz. II*, I. Galińska-Rączy (red.), Warszawa 2007.

cji, kieruje się w swojej służbie publicznej obowiązującym porządkiem prawnym, ogólnie przyjętymi zasadami etycznymi. Poseł powinien zachowywać się w sposób odpowiadający godności posła i powinien kierować się interesem publicznym. Nie powinien wykorzystywać swojej funkcji w celu uzyskania korzyści dla siebie i osób bliskich oraz przyjmować korzyści, które mogłyby mieć wpływ na jego działalność jako posła (zasada bezinteresowności). Powinien także unikać zachowań, które mogą godzić w dobre imię Sejmu oraz szanować godność innych osób (zasada dbałości o dobre imię Sejmu).

Za naruszenie zasad etyki poselskiej poseł ponosi odpowiedzialność określoną przepisami regulaminu Sejmu. Taka odpowiedzialność jest także przewidziana w sytuacji, gdy poseł nie powiadomi Marszałka Sejmu o zamiarze podjęcia dodatkowych zajęć.

Poseł może sprawować funkcję wiceprezesa stowarzyszenia z siedzibą za granicą, o ile nie łączy go jakiś rodzaj szeroko rozumianego zatrudnienia w administracji rządowej lub samorządowej, dzięki któremu jest on przedstawicielem województwa w tym stowarzyszeniu. Poseł nie może natomiast sprawować takiej funkcji, jeśli stowarzyszenie jest przedsiębiorcą, a jego członkiem komunalna osoba prawna, ani jeśli stowarzyszenie podczas wykonywania działalności gospodarczej wykorzystuje mienie państwowe lub komunalne. Ponadto o tym dodatkowym zajęciu poseł powinien powiadomić Marszałka Sejmu, a uzyskane ewentualnie wynagrodzenie ujawnić w Rejestrze Korzyści. Wynagrodzenie takie może mieć wpływ na uposażenie poselskie.